

Pirkimų politika

Žaliavos

„Lidl Lietuva“ • Versija 2022-02-25

Turinys

Mūsų atsakomybė dėl svarbiausių mūsų gaminių žaliavų	2
Informacija apie žaliavų auginimą ir gavybą	4
Mūsų įsipareigojimas – žaliavų pirkimas iš tvaresnių šaltinių	6
Rizikų analizės siekiant lengviau suprasti mūsų daromą poveikį	11
Sertifikuotos žaliavos iš socialiai ir aplinkosaugos požiūriu atsakingų šaltinių	13
Tvaresnių žaliavų alternatyvų skatinimas	14
Kritinių žaliavų mažinimo ir sertifikavimo tikslai	15
Pokyčių skatinimas bendradarbiaujant su suinteresuotosiomis šalimis ir iniciatyvomis	18
Terminų žodynas	19
Šaltiniai ir nuorodos	23
Iliustracijų šaltiniai	26

Mūsų
atsakomybė dėl
svarbiausių **mūsų**
gaminių žaliavų

Mūsų atsakomybė dėl svarbiausių mūsų gaminių žaliavų

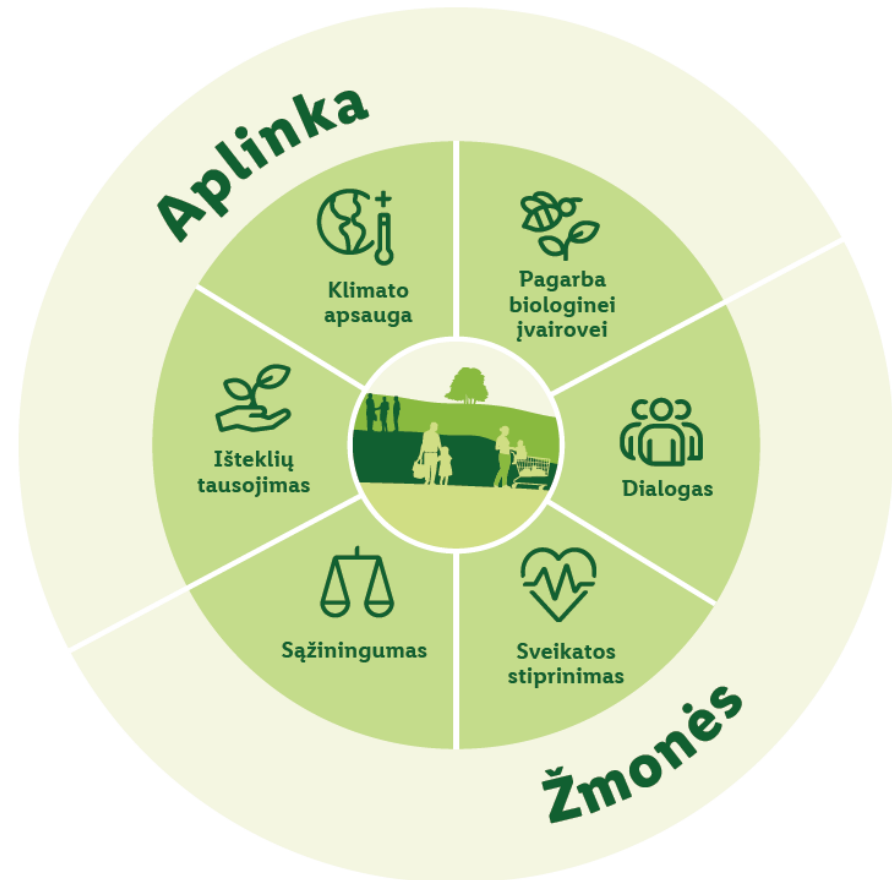
Mūsų įmonės socialinė atsakomybė (ĮSA)

Tvari prekyba – tai vienas iš pagrindinių „Lidl“ strateginių tikslų šviesesnei ateičiai. Atsakomybę prisiimame visur, kur mūsų – „Lidl“ – veikla daro poveikį žmonėms ir aplinkai. Atsakinga veikla – tai mūsų kelias, kuriuo eidami stengiamės kasdien įgyvendinti pažadus dėl kokybės ir tokiu būdu užtikrinti mūsų įmonės ateitį.

Atsižvelgdami į tai sukūrėme savo ĮSA strategiją, kuri aiškiai nurodo, kaip vykdyti savo įsipareigojimą elgtis atsakingai. Mūsų bendras ir visapusiškas tvarumo supratimas apima šešias pagrindines strategines sritis: „klimato apsauga“, „išteklių tausojimas“, „pagarba biologinei įvairovei“, „sąžiningumas“, „sveikatos stiprinimas“ ir „dialogas“. Taip apibrėžiame, kaip suprantame ir įgyvendiname savo atsakomybę aplinkai, žmonėms ir mūsų klientams.

Mūsų atsakomybė dėl žaliavų

Žaliavos – mūsų asortimento pagrindas. Todėl socialiai atsakingas ir aplinkai nekenkiantis žaliavų pirkimas yra ir mūsų atsakomybė. Tai būtina sąlyga siekiant, kad produktai būtų pagaminti atsakingai. Tokiu būdu prisidedame prie šių strateginių temų: „išteklių tausojimas“, „klimato apsauga“, „pagarba biologinei įvairovei“ ir „sąžiningumas“.

Informacija apie žaliavų auginimą ir gavybą

Informacija apie žaliavų auginimą ir gavybą

Žaliavos yra natūralūs žemės ištekliai, sudarantys beveik visų parduodamų produktų pagrindą. Jos naudojamos natūraliu pavidalu arba yra perdirbamos po derliaus nuėmimo ar iškasimo. Ekonominiu požiūriu žaliavos yra pagrindinė vertės kūrimo sąlyga. Jų auginimas arba gavyba vyksta pasaulinių tiekimo grandinių pradžioje – tose šalyse, kuriose yra atitinkamų žaliavų telkinių arba palankios auginimo sąlygos.

Priklausomai nuo jų kilmės, gavybos ir apdorojimo būdo žaliavų gavyba gali turėti neigiamą poveikį žmonėms ir aplinkai. Tai ypač paveikia daugiau nei 400 mln. žmonių, kurie gyvena iš įvairių žemės ūkio produktų auginimo.¹ Daugiau nei dešimt procentų pasaulio gyventojų vis dar gyvena dideliame skurde – du trečdaliai jų dirba žemės ūkyje.² Vien kakavos auginimas daugiau nei 5,5 mln. žmonių yra pagrindinis pajamų šaltinis, iš kurio gyvena daugiau nei 14 mln. žmonių.³ Žaliavų gavyba dažnai siejama su nežmoniškais darbo sąlygomis ir kitais žmogaus teisių pažeidimais. Žaliavų kilmę dažnai yra sunku atsekti dėl painių pasaulinių tiekimo grandinių, todėl galimus pažeidimus sudėtinga tinkamai išanalizuoti. Žaliavų gavyba taip pat turi įtakos aplinkai, pavyzdžiui, kai naudojami per dideli pesticidų ir trąšų kiekiai arba miško plotai iškertami, kad būtų vietos ūkininkavimui. 2018 m. Brazilijoje sojos buvo auginamos maždaug Vokietijos dydžio plote, kuris vis dar auga.⁴ Tam dažnai naudojami atogrąžų miškų plotai, kuriuose

itin gausu biojvairovės. Miškų naikinimas taip pat spartina klimato kaitos procesą.

Atsižvelgiant į iššūkius, su kuriais susiduria žmonės ir aplinka auginant ir išgaunant žaliavas, svarbu, kad žmonės tiksliai žinotų, iš kur jos gauna žaliavas ir su kokia rizika tai susiję. Todėl skaidrumas žaliavų tiekimo grandinėje yra vienas svarbiausių prioritetų, kaip ir kiti tiksliniai problemų sprendimai.

400 mln.

**žmonių visame pasaulyje
gyvena iš žemės ūkio
produktų auginimo.**

¹ Initiative for Sustainable Agricultural Supply Chains: Factsheet, 2019..

² FAO: Ending Extreme Poverty in Rural Areas, 2018.

³ Fairtrade: Fairtrade Kakao, 2021.

⁴ Our World in Data: Forests and Deforestation, 2021.

Mūsų
įsipareigojimas –
žaliavų pirkimas
iš tvaresnių
šaltinių

Mūsų įsipareigojimas – žaliavų pirkimas iš tvaresnių šaltinių

Įmonės rūpestingumo pareiga

Esame tikri, kad ilgalaikę sėkmę gali užtikrinti tik darnus vystymasis. Mūsų filosofija apima atsakingą ir į ateitį orientuotą požiūrį visose veiklos srityse. Eidami aplinkai nekenksmingo ir socialiai atsakingo verslo keliu, ypatingą dėmesį skiriame įmonės rūpestingumo ir pareigos suvokimui.

Taikydama holistinį požiūrį, „Lidl“ siekia, kad būtų laikomasi vidaus ir norminių ĮSA reikalavimų. Štai kodėl pristatėme visapusišką dokumentą > „[Įmonės socialinė atsakomybė už žmogaus teises ir aplinkos apsaugą pirkimų srityje](#)“, galiojantį visoms strateginėms ĮSA temoms pirkimų srityje, įskaitant svarbiausių žaliavų pirkimą.

„Lidl“ žaliavų strategija

Viena pagrindinių „Lidl“ pirkimų departamento tvarumo strategijos dalių yra siekti, kad žaliavų tiekimo grandinės būtų atsakingai – tiek socialiai, tiek aplinkos apsaugos požiūriu – organizuojamos. Todėl įsipareigojame kiek įmanoma sumažinti mūsų pirminių produktų – nuo auginimo, derliaus nuėmimo ir tolesnio apdorojimo iki pat transportavimo į parduotuves – neigiamą poveikį aplinkai ir žmonėms. Kalbant konkrečiau, mes įsipareigojame iki 2025 m. pabaigos svarbiausiomis pripažintas žaliavas pirkti iš tvaresnių šaltinių.

Išteklių srityje sutelkiame dėmesį į vadinamąsias kritines žaliavas (> žr. [grafinį vaizdą „Mūsų kritinės žaliavos“](#)). Tai yra sisteminės > [rizikos analizės](#), kurią atlikome kartu su ekspertais, rezultatas. Remiantis šia analize, nurodytų žaliavų gavyba ne tik daro didžiausią poveikį žmonėms ir aplinkai, bet jos taip pat turi didelę reikšmę mūsų asortimente.

Mūsų kritinės žaliavos

Siekdama dirbti struktūriškai ir kryptingai, „Lidl“ sukūrė išsamią žaliavų strategiją, pagrįstą **keturiomis** čia pavaizduotomis jos **dalimis**. Jas įgyvendindami siekiame sistemingo veikimo būdo savo žaliavų tikslams pasiekti.

Taip pat nustatėme atskirus tvarumo tikslus konkrečioms kritinėms žaliavoms savo privačių prekių ženklų gaminiuose.

Iki 2025 m. pabaigos pereisime prie kritinių žaliavų pirkimo iš tvaresnių šaltinių

1. Pasekmių supratimas:

Mes identifikuojame rizikas savo tiekimo grandinėse ir kuriame skaidrumą.

2. Standartų nustatymas:

Sertifikuojame savo kritines žemės ūkio žaliavas.

3. Alternatyvų skatinimas:

Siūlome tvaresnes produktų alternatyvas savo asortimente ir taip mažiname kritinių žaliavų pirkimą.

4. Pokyčių skatinimas:

Dalyvaujame įvairių suinteresuotų šalių iniciatyvose ir projektuose.

Sąmoningumo didinimas ir komunikacija – sėkmingam „Lidl“ žaliavų strategijos įgyvendinimui

Kalbėdami apie žaliavas mes norime palaikyti nuolatinį dialogą su suinteresuotosiomis šalimis – tiek viduje, tiek išorėje. „Lidl“ didelį dėmesį skiria mūsų Pirkimų departamento darbuotojams. Siekdami skatinti tvarius pokyčius norime, kad priimdami pirkimo sprendimus jie galėtų tinkamai atsižvelgti į mūsų reikalavimus – įskaitant ir taikomus žaliavoms. Tam ugdome jų supratimą apie socialines ir aplinkosaugos problemas. Apmokymuose, skirtuose tikslinėms grupėms pagal produktų grupes, mes perteikiame jiems tvarumo svarbą ir kitas „Lidl“ aktualias temas. Be to, mūsų vidiniame ĮSA strateginiame dokumente, skirtame Pirkimų departamentui, pateikiami aiškūs ir privalomi ĮSA reikalavimai, kuriais siekiama tvaresnės pirkimo praktikos ir kurie tiesiogiai prisideda prie mūsų tiekimo grandinių gerinimo.

„Lidl“ informuoja savo išorines suinteresuotąsias šalis įvairiais kanalais, tokiais kaip tvarumo ataskaita, internetinė svetainė, dvišalės diskusijos. Komunikuodami savo pirkimų praktikas atskleidžiame taip pat skaidriai, kaip ir tikslus bei priemones dėl tvaresnių žaliavų. Mūsų kritinių žaliavų, tokių kaip kakava, pirkimo politika taip pat yra svarbi mūsų komunikacijos priemonė. Jos yra viešai prieinamos > [mūsų svetainėje](#). Taip „Lidl“ vykdo savo paties reikalavimą skaidriai atskleisti savo pirkimų praktikas ir pateikia išsamią informaciją apie tvarumą perkant tam tikras žaliavas. Būdami skaidrūs savo klientams kartu suteikiame jiems galimybę priimti atsakingesnius pirkimo sprendimus.

Rizikų analizės siekiant lengviau suprasti mūsų daromą poveikį

Pirmas žingsnis siekiant stiprios žaliavų strategijos yra iš tikrųjų suprasti daromą poveikį. Atlikdami išsamią ir reguliarią rizikos analizę, mes tiriame savo verslo galimybes ir rizikas – įskaitant ir tas, kurios susijusios su žaliavomis. Kartu ji yra mūsų atsakingo požiūrio ir rūpestingo patikrinimo pagrindas siekiant efektyviai sumažinti žaliavų pirkimo rizikas.

Išsamioje rizikos analizėje buvo naudojami šeši rodikliai, siekiant nustatyti, kurios žaliavos siejamos su didžiausiu poveikiu žmonėms ir aplinkai. Tam naudojome analizės įrankį, kuris statistiškai renka ir įvertina aplinkos kaštus ir socialinę riziką auginant žemės ūkio produktus. Be to, buvo atsižvelgta ir į „Lidl“ parduodamų žaliavų kiekius. Tokiu būdu atrinkome sąrašą žaliavų, kurias priskiriame kritinėms, kurios yra svarbios mūsų verslui ir kurioms turėtume teikti pirmenybę.

Kiekvienai žaliavai taip pat nustatėme svarbiausias rizikas ir labiausiai paveiktas šalis. Grafike [> Mūsų rizikos analizė](#) pateikiame nustatytų kritinių žaliavų ir su jomis susijusių socialinių bei aplinkos apsaugos rizikų apžvalgą.

Visi šie rezultatai padeda efektyviau valdyti žaliavų pirkimą, t. y. nustatyti prioritetus, atsakomybes, susitelkti ties pagrindiniais klausimais, nustatyti tikslus ir imtis veiksmų. Tokiu būdu galėsime sistemingai ir ilgam laikui sumažinti šias rizikas arba visai jų išvengti. Rizikos analizė taip pat yra atskaitos taškas nuodugnesniems kritinių žaliavų tiekimo grandinių tyrimams.

Remdamiesi **pirmąją** mūsų žaliavų strategijos **dalimi** nustatome aplinkos apsaugos ir socialinę riziką, susijusią su mūsų tiekimo grandinėmis.

Be rizikos analizės, kartu kuriame kuo didesnę skaidrumą dėl svarbiausių žaliavų kilmės, kiekio, sertifikavimo būsenos, apdorojimo ir pakuotės.

Mūsų rizikos analizė – žaliavos, rizikos ir šalių paskirstymas

BANANAI

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Brazilija, Ekvadoras, Filipinai
- Priverstinis darbas: Indija, Indonezija
- Darbuotojų teisės: Brazilija, Kinija, Filipinai
- Diskriminacija: Indija, Indonezija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Ekvadoras, Indija
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Indija, Filipinai
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Brazilija, Ekvadoras, Indonezija
- Vandeniui keliami rizika: Brazilija, Indija

MEDVILNĖ

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Indija, Turkmėnistanas, Uzbekistanas
- Priverstinis darbas: Indija, Pakistanas, Uzbekistanas
- Darbuotojų teisės: Indija, Pakistanas, Uzbekistanas
- Diskriminacija: Indija, Pakistanas

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Indija, Turkija, JAV
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Indija, Pakistanas, JAV
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Brazilija, Kinija, Indija
- Vandeniui keliami rizika: Kinija, Indija, JAV

GĖLĖS IR AUGALAI

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Etiopija, Kenija
- Priverstinis darbas: Etiopija, Kenija, Tailandas
- Darbuotojų teisės: Etiopija, Kinija, Malaizija
- Diskriminacija: Etiopija, Kenija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Etiopija, Ekvadoras, Kenija
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Kenija, Tailandas
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Ekvadoras, Kolumbija, Malaizija
- Vandeniui keliami rizika: Etiopija, Kinija, Kenija

ŽUVIS

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Filipinai, Tailandas, Vietnamas
- Priverstinis darbas: Kinija, Tailandas, Vietnamas
- Darbuotojų teisės: Indonezija, Tailandas, Vietnamas
- Diskriminacija: Marokas, Meksika, Indonezija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Kinija, Indija, JAV
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Indija, JAV
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Brazilija, Malaizija, Vietnamas
- Vandeniui keliami rizika: Čilė, Kinija, Indija

LAZDYNO RIEŠUTAI

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Azerbaidžanas, Gruzija, Turkija
- Priverstinis darbas: Kinija, Gruzija
- Darbuotojų teisės: Kinija, Iranas, Turkija
- Diskriminacija: Azerbaidžanas, Iranas

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Gruzija, Turkija, JAV
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: JAV
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Azerbaidžanas, Kinija, Gruzija
- Vandeniui keliami rizika: Azerbaidžanas, Kinija, Iranas

KAVA

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Etiopija, Kolumbija
- Priverstinis darbas: Etiopija, Indonezija, Kolumbija
- Darbuotojų teisės: Brazilija, Gvatemala, Indonezija
- Diskriminacija: Etiopija, Hondūras, Indija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Indonezija, Hondūras, Vietnamas
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Brazilija, Indija, Vietnamas
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Brazilija, Indonezija, Kolumbija
- Vandeniui keliami rizika: Brazilija, Indonezija, Vietnamas

KAKAVA

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Dramblio Kaulo Krantas, Gana, Nigerija
- Priverstinis darbas: Dramblio Kaulo Krantas, Gana, Indonezija
- Darbuotojų teisės: Brazilija, Dramblio Kaulo Krantas, Indonezija
- Diskriminacija: Dramblio Kaulo Krantas, Gana, Indonezija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Dramblio Kaulo Krantas, Gana, Indonezija
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Dom. Respublika, Nigerija
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Brazilija, Ekvadoras, Dramblio Kaulo Krantas, Gana
- Vandeniui keliami rizika: Brazilija, Gana, Nigerija

PALMIŲ ALIEJUS

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Dramblio Kaulo Krantas, Nigerija
- Priverstinis darbas: Indonezija, Malaizija, Tailandas
- Darbuotojų teisės: Indonezija, Kolumbija, Malaizija
- Diskriminacija: Gvatemala, Indonezija, Papua Naujoji Gvinėja

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Ekvadoras, Indonezija, Papua Naujoji Gvinėja
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Indonezija, Malaizija, Tailandas
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Indonezija, Malaizija, Tailandas
- Vandeniui keliami rizika: Indonezija, Nigerija, Tailandas

RYŽIAI

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Bangladešas, Indija, Vietnamas
- Priverstinis darbas: Indija, Tailandas, Vietnamas
- Darbuotojų teisės: Kinija, Tailandas, Vietnamas
- Diskriminacija: Indija, Indonezija, Mianmaras

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Kinija, Indija, Vietnamas
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Indija, Mianmaras, Vietnamas
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Kinija, Indija, Vietnamas
- Vandeniui keliami rizika: Kinija, Indija, Vietnamas

SOJOS

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Indija, Nigerija, Paragvajus
- Priverstinis darbas: Kinija, Indija, Ukraina
- Darbuotojų teisės: Brazilija, Indija, Ukraina
- Diskriminacija: Bolivija, Indija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Argentina, Kinija, Indija
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Indija, Kanada, JAV
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Bolivija, Brazilija, Paragvajus
- Vandeniui keliami rizika: Brazilija, Kinija, Indija

ARBATA

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Indija, Kenija, Šri Lanka
- Priverstinis darbas: Kinija, Indija, Šri Lanka
- Darbuotojų teisės: Kinija, Indija, Kenija
- Diskriminacija: Indija, Kenija, Turkija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Kinija, Indija, Kenija
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Indija, Kenija, Vietnamas
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Kinija, Indija, Indonezija
- Vandeniui keliami rizika: Kinija, Indija, Vietnamas

CELULIOZĖ

Socialinė rizika

- Vaikų darbas: Kinija, Indonezija, Rusija
- Priverstinis darbas: Kinija, Indonezija, Rusija
- Darbuotojų teisės: Brazilija, Kinija, Indonezija
- Diskriminacija: Brazilija, Indonezija

Pavojus aplinkai

- Biologinė įvairovė: Indonezija, Kanada, Rusija
- Pažeidžiamumas dėl klimato kaitos: Japonija, Kanada, JAV
- Žemės naudojimas ir miškų naikinimas: Brazilija, Kinija, Indonezija
- Vandeniui keliami rizika: Brazilija, Kinija, JAV

Sertifikuotos žaliavos iš socialiai ir aplinkosaugos požiūriu atsakingų šaltinių

Pirkdami žaliavas turime galimybę atsižvelgti į tarptautiniu mastu pripažintus sertifikatus ir juos palaikyti. Bendradarbiavimas su sertifikuotais tiekėjais ir sertifikavimo organizacijomis, sertifikuotų gamybos vietų naudojimas ir sertifikuotų produktų įtraukimas į mūsų asortimentą yra pagrindinės priemonės sprendžiant socialines ir aplinkosaugos grėsmes tiekimo grandinėje. Sertifikatais siekiame užtikrinti, pavyzdžiui, kad perkamos žaliavos būtų kilusios iš socialiai ir aplinkosauginiu požiūriu atsakingo žemės ūkio, arba kad dirbantiesiems būtų suteikiama galimybė naudotis efektyviais skundų pranešimo ir nagrinėjimo mechanizmais. Be to, ant pakuotės esantis atitinkamo sertifikato ženklavimas padeda mūsų klientams priimti tvaresnius pirkimo sprendimus.

Rinkdamiesi sertifikatus, remiamės pačiais aktualiausiais ir į poveikį orientuotais standartais. Atlikdami išsamią analizę, nustatome atitinkamų standartų stipriąsias ir silpnąsias puses ir pagal tai pasirenkame sertifikatus, kuriuos norime naudoti šiandien ir ateityje.

„Lidl“ taip pat siekia didinti skaidrumą savo žaliavų tiekimo grandinėse. Tai apima ir žaliavų atsekamumo iki jų kilmės vietos gerinimą. Atsižvelgdami į tai skatiname, pavyzdžiui, palmių (branduolių) aliejaus sertifikavimą pagal RSPO atskirtos prekybos modelį („Segregated“). Jis pasižymi tuo, kad įsigytą sertifikuotą palmių (branduolių) aliejų galima

Mes sertifikuojame savo kritines žaliavas pagal **antrąją** žaliavų strategijos **dalį**.

atsekti iki sertifikuotų aliejaus gamybos vietų ir jis fiziškai yra galutinio produkto sudėtyje.

Perkant sertifikuotas žaliavas, tokias kaip sojos ar palmių aliejus, išskiriami šie valdymo modeliai, grindžiami skirtingais žaliavos atsekamumo ir jos panaudojimo galutiniame produkte reikalavimais.

Sertifikuotos žaliavos galutiniame produkte nėra arba yra tik jos dalis:

- **„Book & Claim“**: nėra atsekamumo
- **„Mass Balance“**: nėra atsekamumo, bet dalis žaliavos fiziškai yra galutiniame produkte

Sertifikuota žaliava fiziškai yra galutiniame produkte:

- **„Segregated“**: atsekamumas iki keleto sertifikuotų gamintojų
- **„Identity Preserved“**: atsekamumas iki konkretaus sertifikuoto gamintojo

Tvaresnių žaliavų alternatyvų skatinimas

Mes ne tik orientuojamės į sertifikavimą, bet ir skatiname tvaresnes alternatyvas savo asortimente taip mažindami kritinių žaliavų pirkimą, jei nėra galimybės jų įsigyti iš tvaresnių šaltinių. Pavyzdžiui, tokiuose produktuose kaip mūsų veganiški, privataus „Vemondo“ prekės ženklo mėsainiai, vis dažniau užjūrio sojas keičiame sertifikuotomis sojomis iš Europos. Tuo pačiu keliu einame ir su kitomis kritinėmis žaliavomis. Į savo asortimentą įtraukdami tvaresnes alternatyvas, turime svirtų, skatinančių pokyčius visoje maisto ir ne tik maisto pramonėje.

Remdamiesi **trečiaja** mūsų žaliavų strategijos **dalimi** skatiname tvaresnes alternatyvas savo asortimente ir mažiname kritinių žaliavų pirkimą.

Jei nėra tvaresnių alternatyvų, tikriname pagal poreikį, ar konkretaus gaminio atveju galime ateityje apsieiti be tokių žaliavų, kaip angoros vilna, kurios nebenaudojame. Kad pavyktų tikslą įgyvendinti visų „Lidl“ šalių mastu, nustatome tarptautinius reikalavimus.

Taip pat norime informuoti mūsų pirkėjus, kad priimdami tam tikrus apsipirkimo sprendimus jie gali prisidėti prie aplinkos apsaugos ir vietos ūkininkų kilmės šalyse pragyvenimo užtikrinimo. Šiuo tikslu pateikiame informaciją pirkėjams apie konkrečias alternatyvas mūsų asortimente ant savo privačių prekės ženklų pakuočių. Be to, teikiame pagrindinę informaciją apie produktus, turinčius tvaresnių, sertifikuotų žaliavų, savo savaitiniuose kainų leidiniuose, pranešimuose spaudoje, socialiniuose tinkluose, internetinėje svetainėje > www.lidl.lt.

Kritinių žaliavų mažinimo ir sertifikavimo tikslai

Mes nuolat dirbame, kad sumažintume neigiamą poveikį, susijusį su mūsų kritinėmis žaliavomis. Vykdydami savo pozicinio dokumento >„Įmonės socialinė atsakomybė už žmogaus teises ir aplinkos apsauga pirkimų srityje“ nuostatas, mes kuriame visos įmonės mastu „Lidl“ Pirkimų departamentams ir mūsų verslo partneriams privalomas ĮSA specifikacijas. Tai taip pat apima mūsų tarptautinius žaliavų tikslus, kurie apibrėžia aiškius reikalavimus, susijusius su kritinių žaliavų pirkimu, ir nurodo konkrečius įgyvendinimo terminus. Tai – konkretūs kritinių žaliavų sertifikavimo ir (arba) mažinimo tikslai mūsų privataus prekės ženklo produktuose.

Žemiau esančioje lentelėje pateikti mūsų kritinių žaliavų sertifikavimo ir mažinimo tikslai.

Mes perkame sertifikuotas kritines žaliavas ir skatiname tvaresnes alternatyvas savo asortimente pagal **antrąją ir trečiąją** mūsų žaliavų strategijos dalį.

Mūsų kritinių žaliavų tikslų apžvalga

Žaliava	Produktai	Sertifikavimo ir mažinimo tikslai	Įgyvendinimo data ⁵	
 Medvilnė	Tekstilė, kitos ne maisto prekės	GOTS, OCS, „Fairtrade“, CmiA, BCI	100 % (akcinių ne maisto prekių pasiūlymai)	2022
		Ekologiška medvilnė	20 %	2025
 Gėlės ir augalai	Žemė vazoni-niams augalams	GLOBALG.A.P. su GRASP, „Fairtrade“	100 %	2021
		Durpių kiekis ne didesnis kaip 50 % (jei įmanoma, vietoj durpių naudojame pakaitalus)	100 %	2025
 Vaisiai ir daržovės	Švieži vaisiai ir daržovės	GLOBALG.A.P. su priedu GRASP ar jam lygiaverčiu, pvz., SA 8000, SMETA, „Fairtrade“ ir kt.	100 %	2021
		 Kiaušiniai	Švieži kiaušiniai	Ne narvuose laikomų vištų kiaušiniai
Gaminiai su kiaušiniais	Ne narvuose laikomų vištų kiaušiniai		100 %	2025

⁵ Visi tikslų įgyvendinimo terminai yra skaičiuojami iki nurodytų „Lidl“ finansinių metų pabaigos

Žuvis ir vėžiagyviai	Laisvėje sužvejotos žuvis ir vėžiagyviai (neįskaitant tuno)	MSC; jei yra atitinkamų rūšių sertifikavimo standartai ir pasiūla	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
			50 % (akcinėms prekėms)	2022
	Akvakultūra	ASC (pageidautina), iš ekologinių ūkių (pageidautina), GLOBALG.A.P., BAP; jei yra atitinkamų rūšių sertifikavimo standartai ir pasiūla	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
			50 % (akcinėms prekėms)	2022
	Šaldytas maistas, vartojimui paruošti maisto produktai (neįskaitant tuno)	MSC, ASC (pageidautina), iš ekologinių ūkių (pageidautina), GLOBALG.A.P., BAP; jei yra atitinkamų rūšių sertifikavimo standartai ir pasiūla	100 % (nuolatinio asortimento prekėms, akcinėms prekėms – jei yra galimybių)	2025
			100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
	Konservuotas tunas	MSC, žuvininkystės tobulinimo projektas (FIP), FAD free, pole&line žvejybos būdai		

	Kačių pašaras, kurio sudėtyje yra žuvis	MSC, ASC	100 %	2022
Kava 	Kapsulės, tirpi kava / kavos gėrimai	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, UTZ, iš ekologinių ūkių	100 %	2022
Kakava 	Gaminiai, kurių sudėtyje yra kakavos	„Fairtrade“, „Fairtrade Cocoa Program“, „Rainforest Alliance“, UTZ, iš ekologinių ūkių	100 %	2022
	Šokolado plytelės	„Fairtrade“, „Fairtrade Cocoa Program“	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2022
Arbata 	Žalioji, juodoji ir siauralapio raibsteglio („Rooibos“) arbata	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, UTZ, iš ekologinių ūkių	100 %	2022
	Žolelių ir vaisių arbata	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, UTZ, iš ekologinių ūkių, jei yra atitinkamų žaliavų sertifikavimo standartai ir pasiūla	50 %	2022

Palmių (branduolių) aliejus 	Ne maisto produktai, kuriuose yra palmių (brand.) aliejaus (įskaitant derivatyvus ir frakcijas)	RSPO, prekybos modelis: Mass Balance	100 % (kosmetikai ir greito naudojimo ne maisto prekėms)	2020
	Maisto produktai, kuriuose yra palmių (brand.) aliejaus	RSPO, prekybos modelis: Segregated	100 %	2022
	Maisto produktai, kuriuose yra palmių (brand.) aliejaus derivatyvų ar frakcijų	RSPO, prekybos modelis: Mass Balance	100 %	2022
Ryžiai 		Įtraukti į asortimentą sertifikuotų ryžių; SRP – Sustainable Rice Platform, „Fairtrade“, iš ekologinių ūkių	(nuolatinio asortimento prekėms)	2025
Riešutai 	Riešutai ir jų mišiniai	Įtraukti į asortimentą sertifikuotų riešutų; „Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekol. ūkių		2025

Soja 	Vegetariški / veganiški mėsos produktų pakaitalai	Sojos iš Europos, pageidautina: „Donau Soja“ / „Europe Soya“	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2022
Celiuliozė 	Pakuotės ir gaminiai, kurių sudėtyje yra celiuliozės	Perdirbta žaliava, jei naudojamas pirminis plaušas - FSC, išskirtiniais atvejais - PEFC	100 %	2025
	Virtuvės ir higieninio popieriaus gaminiai	Padidinti perdirbtos celiuliozės dalį (įskaitant hibridinį popierių)	15 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
	Anglis	Ženklinimo informacijoje pateikiama: kilmės vieta ir medienos rūšis	100 %	2021
	Anglis	FSC (pageidautina), PEFC, „Nordic Swan“ (pageidautina, jei tiekimo grandinė yra sertifikuota FSC), SFI, „Earthworm“ projektas	100 %	2025

Pokyčių skatinimas bendradarbiaujant su suinteresuotosiomis šalimis ir iniciatyvomis

Bendradarbiaujame su suinteresuotosiomis šalimis, vyriausybėmis, ne pelno siekiančiomis organizacijomis, standartų kūrėjais, mokslininkais ir vietos bendruomenėmis, siekdami skatinti pokyčius visoje pramonės šakoje, tobulinti standartus ir kartu dalyvauti tobulinimo iniciatyvose. Tai darome todėl, kad tvari gamyba reikalauja daugelio suinteresuotųjų šalių dalyvavimo ir paramos pasaulinėse tiekimo grandinėse. Ypatingas dėmesys skiriamas toms grupėms, kurios labiausiai susiduria su neigiamu socialiniu poveikiu ir poveikiu aplinkai – pavyzdžiui, žaliavas auginančiose šalyse.

Didelės rizikos tiekimo grandinėse atliekame žmogaus teisių rizikos analizes, įtraukdami teisių turėtojus. Tai suteikia mums informacijos apie faktinį mūsų verslo veiklos poveikį. Be to, sužinome, ar mūsų priemonės yra veiksmingos, ar mūsų procesai yra pakankami bei kokių korekcinų veiksmų galime imtis, jei problema jau iškilo. Pavyzdžiui, arbatos tiekimo grandinėje Kenijoje planuojame aktyviau dalyvauti iniciatyvose ir projektuose su vietinėmis suinteresuotosiomis šalimis.

Mūsų žaliavų tikslai taip pat atsirado dėl nuolatinio dialogo su suinteresuotosiomis šalimis. Šį procesą lydėjo intensyvios konsultacijos ir diskusijos su kitų „Lidl“ šalių Pirkimų departamentais, strateginiais tiekėjais ir svarbiomis nevyriausybėmis organizacijomis.

Vadovaudamiesi **ketvirtąja** mūsų žaliavų strategijos **dalimi**, pokyčius skatiname įsitraukdami į iniciatyvas ir projektus.

Terminų žodynas

Terminų žodynas

Aquaculture Stewardship Council (ASC)

ASC (Akvakultūros valdymo taryba) buvo sukurta 2009 m., remiantis 2004 m. WWF (Pasaulio gamtos fondo) inicijuoto dialogo už aplinkai draugiškesnę akvakultūrą. Šiandien ASC yra plataus masto nepriklausoma organizacija. ASC teikia patarimus įvairioms suinteresuotoms šalims iš žvejybos pramonės, įmonių, vyriausybių, mokslininkų ir aplinkosaugos organizacijų visame pasaulyje. Tai užtikrina pusiausvyrą ir neleidžia dominuoti individualiems interesams. Ji nustato tvaraus žuvų auginimo standartus su skirtingais kriterijais, priklausomai nuo žuvų rūšies. Iš esmės intervencija į vietines ekosistemas ir biologinę įvairovę turėtų būti kuo mažesnė ir profilaktinis gydymas vaistais neturėtų būti atliekamas. Taip pat yra reikalavimai žuvų pašarui (pvz., ribinės vertės laukinių žuvų pašaruose) ir minimaliems darbo teisės standartams.⁶

Best Aquaculture Practice (BAP)

BAP standartus nustato ir kontroliuoja 1997 m. įsteigtas Pasaulinis akvakultūros aljansas (GAA). Organizacija įsikūrusi JAV. BAP veikia visoje vertės kūrimo grandinėje ir išleidžia rūšims specifinius bei visa apimančius standartus keturiems pridėtinės vertės kūrimo etapams (pažymėti keturiomis žvaigždutėmis antspaude): pašarų gamybai, peryklai, auginimo stočiai ir perdirbėjui. Produktai gali būti sertifikuojami atskirose pakopose. BAP standartai apima gyvūnų gerovės aspektus, tokius kaip žuvų svaiginimas prieš skerdimą, ir tvarumo aspektus, tokius kaip vandens apsauga, bei tokius klausimus kaip atsekamumas ir maisto produktų sauga.⁷

Better Cotton Initiative (BCI)

Geresnės medvilnės iniciatyvą sudaro aplinkos ir žmogaus teisių organizacijos bei tekstilės pramonės įmonės. Jų tikslas – pagerinti aplinkos ir darbo sąlygas auginant medvilnę. Augintojai turi atitikti pradinis kriterijus ir privalo dokumentais įrodyti patobulinimus. BCI antspaudas reiškia ne ekologiškai užaugintą medvilnę, o „tvaresnę“ medvilnę ir yra pagrįsta masės balanso principu. Iniciatyva kilusi iš WWF apskritojo stalo programos.⁸

„Book & Claim“

Pagal „Book & Claim“ modelį produktai yra fiziškai maišomi ir parduodami kaip netvarūs. Teisė deklaruoti „tvarų pirkimą“ parduodama atskiroje internetinėje rinkoje tvarumo sertifikatų forma. Centrinė tiekimo grandinės institucija stebi prekių ženklų ir mažmenininkų pateiktus tvarumo duomenis ir užtikrina, kad jie atitiktų išduotų ir parduotų leidimų skaičių.⁹

Cotton made in Africa (CmiA)

„Medvilnė pagaminta Afrikoje“ – tai iniciatyva, kuria siekiama pagerinti socialines, ekonomines ir ekologines medvilnės gamybos sąlygas Afrikoje, į pietus nuo Sacharos. Tai – „Aid by Trade Foundation“ iniciatyva, kurią 2005 m. įkūrė Otto grupės stebėtojų tarybos pirmininkas Michael Otto. Sukūrus tekstilės įmonių aljansą, kuris prašo tvariai pagamintos medvilnės ir ją parduoda su ženklu „Medvilnė pagaminta Afrikoje“, tekstilės gaminiai gali būti gaminami tvariau, tačiau žymiai nepažadinant gamybos sąnaudų. „Medvilnė pagaminta Afrikoje“ pagerina Afrikos smulkiųjų ūkininkų perspektyvas ir saugo aplinką, nes auginant naudojama mažiau pesticidų ir išskiriama mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų nei auginant įprastą medvilnę.¹⁰

⁶ WWF: Das Fisch-Gütesiegel Aquaculture Stewardship Council (ASC), 2021.

⁷ BAP: Who we are, 2021.

⁸ Better Cotton Initiative: Wo we are, 2021.

⁹ Forum Nachhaltiges Palmöl: Handelsmodelle, 2021.

¹⁰ Utopia: Cotton made in Africa: Das steckt hinter der nachhaltigen Baumwolle, 2021.

Fairtrade

„Fairtrade“ reiškia geresnes darbo ir gyvenimo sąlygas smulkiesiems ūkininkams ir darbuotojams globalių Pietų šalyse. „Fairtrade“ susitaria dėl stabilių minimalių kainų, įskaitant „Fairtrade“ premiją bendruomenės projektams, reguliuojamas darbo sąlygas ir aplinkai nekenksmingo auginimo skatinimą. Tam 1997 m. įvairių šalių vystymosi pagalbos organizacijos susijungė į skėtinę organizaciją FLO (šiandien: „Fairtrade International“) ir sujungė savo atskirus standartus į vieną standartą. 2002 m. buvo įvestas bendras „Fairtrade“ ženklavimas. Tai paremta bendraisiais standartais (smulkiųjų ūkininkų organizacijoms, plantacijoms ar sutartiniam ūkininkavimui), produktų standartais, pagal kuriuos nustatomos konkrečioms produktams skirtos taisyklės, ir prekybininko standartu, kuriame pateikiami prekybininkams ir gamintojams taikomi reikalavimai (įskaitant mokėjimo metodų arba mišrių produktų taisyklių nuostatas).¹¹

Forest Stewardship Council (FSC)

FSC (Miškų priežiūros tarnyba) buvo įkurta 1993 metais ir nuo tada yra nepriklausoma organizacija, skatinanti aplinkai nekenksmingą, socialiai naudingą ir ekonomiškai perspektyvų miškų valdymą. Taigi FSC ženklavimas identifikuoja medienos ar popieriaus gaminius, atitinkančius tokius kriterijus kaip čiabuvių apsauga, biologinės įvairovės ir didelę apsauginę vertę turinčių miškų išsaugojimas arba genetiškai modifikuotų organizmų draudimas. Priklausomai nuo sertifikuotos celiuliozės dalies gaminyje arba perdirbtų medžiagų naudojimo, FSC suteikia skirtingus ženklavimus.¹²

¹¹ Fairtrade: Was ist Fairtrade?, 2021.

¹² FSC: Forest Stewardship Council, 2021.

¹³ GLOBALG.A.P.: Die Geschichte von GLOBALG.A.P., 2021.

GLOBALG.A.P.

GLOBALG.A.P. (Pasaulinio žemės ūkio sertifikavimo ir kokybės užtikrinimo organizaciją) 1997 m. sukūrė EUREPGAP (minėtos organizacijos pirmtakas) mažmenininkų iniciatyva. GLOBALG.A.P. apima gerosios žemės ūkio praktikos standartus ir programas („Geroji žemės ūkio praktika“) iš viso trijose produktų srityse: augalai, gyvuliai ir akvakultūra. Pagrindinis standartas IFA („International Farm Assurance“) apima ne tik kelis tvarumo kriterijus, bet ir reikalavimus maisto produktų saugai. Standartus papildė vadinamieji GLOBALG.A.P.+ priedai, tokie kaip GRASP (žmogaus teisių pažeidimų rizikos vertinimas) arba SPRING (tvarus vandens naudojimas). Vienas ženklas „GGN“ (GLOBALG.A.P. numeris) apima visus GLOBALG.A.P. sertifikuotus produktus.¹³

GLOBALG.A.P. GRASP

GLOBALG.A.P. GRASP yra papildomas standartas įmonės lygmeniu, vykdamas GLOBALG.A.P. sertifikavimą. GRASP yra ne atitikties žmogaus teisių kriterijams sertifikatas, o atviras rizikos vertinimas, kurio rezultatas, pavyzdžiui, taip pat gali būti „neatitinkantis“. Jis padeda gamintojams, mažmenininkams ir prekybininkams įvertinti žmogaus teisių riziką įmonėse. Standartas sprendžia tokius klausimus kaip sveikata ir darbo apsauga, teisingas darbo užmokesčio mokėjimas ir darbo valandų laikymasis.¹⁴

Global Organic Textile Standard (GOTS)

GOTS yra pirmaujantis pasaulyje tekstilės (drabužių, namų ir higienos tekstilės) gaminių, pagamintų iš sertifikuotų ekologiškų natūralių pluoštų, perdirbimo standartas. GOTS ženklu žymimi tekstilės gaminiai, atitinkantys tam tikrus aplinkosaugos reikalavimus, pvz., probleminių priedų draudimą visoje tekstilės tiekimo grandinėje ir žmogaus teisių laikymąsi, remiantis pagrindiniais Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) darbo standartais.¹⁵

¹⁴ GLOBALG.A.P.: Was ist GRASP?, 2021.

¹⁵ GOTS: Global Organic Textile Standard, 2020.

„Human Rights Impact Assessment“ (HRIA) vertinimas

„Human Rights Impact Assessment“ (HRIA) vertinime aprašomas poveikio žmogaus teisėms analizės procesas, skirtas sistemškai ištirti, prognozuoti ir reaguoti į galimą verslo, vyriausybės politikos ar komercinių sutarčių poveikį žmogaus teisėms.¹⁶

Marine Stewardship Council (MSC)

MSC yra tarptautinė ne pelno organizacija, kurią 1997 m. įkūrė „Unilever“ ir WWF. Šiandien MSC yra nepriklausoma organizacija. MSC teikia konsultacijas įvairioms suinteresuotoms šalims iš žvejybos pramonės, įmonių, vyriausybių, mokslininkų ir aplinkosaugos organizacijų visame pasaulyje. Tai užtikrina pusiausvyrą ir neleidžia dominuoti individualiems interesams. Jos tikslas – kovoti su pertekline žvejyba visame pasaulyje ir išsaugoti pasaulio žuvų išteklius taikant tvaresnę žvejybą. MSC ženklų žymi produktus ir įmones, kurios užtikrina, kad žvejojami išteklių išliktų priimtino lygio, priegauda būtų sumažinta iki minimumo, žvejybos įrankiai būtų naudojami atsakingai, o žuvų ir kitų jūros gyvūnų buveinė būtų išsaugota ilgalaikėje perspektyvoje.¹⁷

Organic Content Standard (OCS)

Naudodamos organinio turinio standartą 100 (OCS 100) ir sumaišytą organinio turinio standartą (OCS sumaišytas), įmonės gali įrašyti tikslią ekologiškai pagamintų medžiagų dalį gaminyje ir sekti ją vertės kūrimo grandinėje. Visuotinis „Turinio patvirtinimo standartas“, be kita ko, apibrėžia prekių atsekamumą ir gamybos grandinės skaidrumą. Skirtingai nei GOTS, OCS nėra jokių reikalavimų dėl naudojamų cheminių priedų arba aplinkosaugos valdymo ir socialinės atsakomybės įmonėje.¹⁸

Program for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC)

PEFC 1998 m. įkūrė Europos miškų savininkai ir aplinkosaugos bei medienos pramonės atstovai. PEFC yra nepriklausoma kontrolės sistema, skirta tvariam miškų valdymui kontroliuoti, remiantis nacionaliniais standartais. Tuo pačiu metu PEFC tarnauja kaip vartotojui skirtas ženklavimas, kuriuo ženklinami medienos ir popieriaus gaminiai, kilę iš tvarios gamybos.¹⁹

Rainforest Alliance (RA)

Atogrąžų miškų aljansas (Rainforest Alliance, RA) buvo įkurtas 1987 m., siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir skatinti aplinkos požiūriu tvarią bei socialiai atsakingą žemės ūkio ir miškininkystės praktiką daugiau nei 60 šalių. Vadovaujantis „Rainforest Alliance Sustainable Agriculture Standard“ standartu, suteikiamas vartotojams skirtas ženklavimas su žalia varle. Standartas apima tokius žmogaus teisių kriterijus, kaip galimybė gauti išsilavinimą arba vaikų darbo uždraudimas, taip pat ekologinius reikalavimus, kaip vandens telkinių ir biologinės įvairovės apsauga. 2018 m. RA susijungė su UTZ sertifikavimo programa.²⁰

¹⁶ The Danish Institute for Human Rights: Introduction to human rights impact assessment, 2021.

¹⁷ MSC: Die Geschichte des MSC, 2021.

¹⁸ Textile Exchange: Organic Content Standard, 2021.

¹⁹ PEFC: PEFC – International, 2021..

²⁰ Rainforest Alliance: Über uns, 2021.

Šaltiniai ir nuorodos

Šaltiniai ir nuorodos

BAP:

Best Aquaculture Practice (Geriausia akvakultūros praktika)

<https://www.bapcertification.org/WhoWeAre>

(Versija: 2021)

BCI:

Better Cotton Initiative (Geresnės medvilnės iniciatyva)

<https://bettercotton.org/who-we-are/>

(Versija: 2021)

Fairtrade:

What is Fairtrade? (Kas yra „Fairtrade“?)

<https://www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade>

(Versija: 2021)

Fairtrade Kakao:

<https://www.fairtrade-deutschland.de/produkte/kakao/hintergrund-fairtrade-kakao>

(Versija: 2021)

Food and Agricultural Organization (FAO):

Ending Extreme Poverty in Rural Areas (Ekstremalaus skurdo panaikinimas kaimo vietovėse)

<https://www.fao.org/3/CA1908EN/ca1908en.pdf>

(Versija: 2018)

Forum for Sustainable Palm Oil:

Trading models (Prekybos modeliai)

<https://www.forumpalmoel.org/zertifizierung/handelsmodelle>

(Versija: 2021)

FSC:

Forest Stewardship Council (Miškų priežiūros taryba)

<https://www.fsc-deutschland.de/de-de/der-fscr>

(Versija: 2021)

GLOBALG.A.P.:

The History of GLOBALG.A.P. (GLOBALG.A.P. istorija)

<https://www.globalgap.org/de/who-we-are/about-us/history/>

(Versija: 2021)

GLOBALG.A.P.:

What is GRASP? (Kas yra GRASP?)

<https://www.globalgap.org/de/for-producers/globalg.a.p.-add-on/grasp/what-is-GRASP/>

(Versija: 2021)

GOTS:

Global Organic Textile Standard (Pasaulinis ekologiškos tekstilės standartas)

https://global-standard.org/images/resource-library/documents/standard-and-manual/GOTS_Version_6.0_DE.pdf

(Versija: 2020)

Initiative for Sustainable Agricultural Supply Chains (Tvary žemės ūkio tiekimo grandinių iniciatyva):

Factsheet (Faktų lapas)

https://www.nachhaltige-agrarlieferketten.org/fileadmin/user_upload/Factsheet_INA_GIZ_en.pdf
(Versija: 2019)

MSC:

The history of the MSC (MSC istorija)

<https://www.msc.org/de/ueber-uns/die-geschichte-des-msc>
(Versija: 2021)

Our World in Data (Mūsų pasaulis duomenimis):

Forests and Deforestation (Miškai ir miškų naikinimas)

<https://ourworldindata.org/soy#citation>
(Versija: 2021)

PEFC:

PEFC – International

<https://pefc.de/uber-pefc/international/>
(Versija: 2021)

Rainforest Alliance:

About Us (Apie mus)

<https://www.rainforest-alliance.org/de/uber-uns/>
(Versija: 2021)

OCS:

Organic Content Standard (Organinės medvilnės standartas)

<https://textileexchange.org/standards/organic-content-standard/>
(Versija: 2021)

The Danish Institute for Human Rights (Danijos žmogaus teisių institutas):

Introduction to human rights impact assessment (Įvadas į poveikio žmogaus teisėms vertinimą)

<https://www.humanrights.dk/tools/human-rights-impact-assessment-guidance-toolbox/introduction-human-rights-impact-assessment>
(Versija: 2021)

Cotton made in Africa (CmiA):

What is behind sustainable cotton? (Kas slypi už tvarios medvilnės?)

<https://cottonmadeinafrica.org/ueber-cmia/>
(Versija: 2021)

WWF:

The Aquaculture Stewardship Council (ASC) fish quality label (Akvakultūros valdymo tarybos (ASC) žuvies kokybės ženkliniui)

<https://www.wwf.de/themen-projekte/meere-kuesten/fischerei/nachhaltige-fischerei/asc-fischzucht>
(Versija: 2021)

Iliustracijų šaltiniai

Titulinė nuotrauka

artrachen, stock.adobe.com

---

2 puslapis

bernadette warner/EyeEm, stock.adobe.com

---

4 puslapis

Budimir Jevtic, stock.adobe.com

---

6 puslapis

Chalabala, stock.adobe.com

---

8 puslapis

Soru Epotok, stock.adobe.com

Kontaktai

„Lidl Lietuva“
Viršuliškių skg. 34
Vilnius

Daugiau informacijos apie ĮSA

<https://www.lidl.lt/>
<https://imone.lidl.lt/>

Pranešimas apie autorių teises

Šio dokumento turinys (tekstai, grafikai, nuotraukos, logotipai ir kt.) bei pats dokumentas yra saugomi autorių teisių. Be raštiško „Lidl“ sutikimo šis dokumentas ir / arba jo turinys negali būti perduodamas, keičiamas, platinamas, verčiamas arba kopijuojamas.

© „Lidl Lietuva“